





AAA.

Q. D. B. V.
DISSERTATIO IVRIDICA

DE
REATV

1732
66

NON
**OMNEM DIGNITATEM
EXCLVDENTE,**

ad L. 1. C. Vbi Senator. vel Clarissimi &c.

QVAM
IN REGIA FRIDERICIANA
PRAESIDE

IOANNE TOBIA CARRACH ICTO
IVRIVM PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO

PVBLICAE ERVDITORVM DISQVISITIONI
SVBIICIT

**BERNHARDVS FRIDERICVS
DE SCHADE**

EQVES BREMENSIS.

DIE APRILIS MDCCXXXII
H. L. Q. C.

HALAE MAGDEBVRGICAE
TYPIS IOANNIS FRIDERICI GRVNERTI.
RECUSA MDCCXLIX.

(6)



DISSERTATIO JURIDICA

REACTIO

OMNIVM DIGNITATEM

IN REGIA FRIDERICIANA

IOHANNIS TOBIAE CARLIS

PROFESSORIS PUBLICI ORDINARIO

IN REGIA FRIDERICIANA

DE SCHEDE

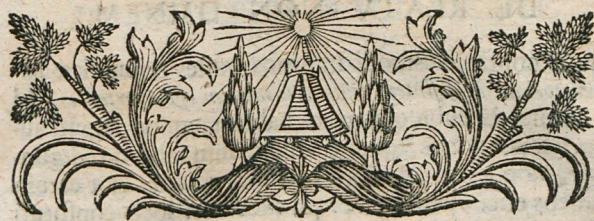
BERNARDVS FRIDERICVS

DE SCHEDE

REGIA FRIDERICIANA

IOHANNIS TOBIAE CARLIS

PROFESSORIS PUBLICI



Q. D. B. V.

§. I.



Everitate legum reipublicæ salu- Præfatio de
tem tueri, & Maiestatem decet, cauta animad-
& magistratum oportet, vt effre- versione ho-
na delinquentium temeritas com- noratorum.
pescatur, & improborum publi-
cam tranquillitatem deprauan-
tium libidini peccandi obuiam
eatur. Quid enim reipublicæ ma-
gis conducit, quid magis necessa-
rium est, quiete interna, & statu in-

terno perfrui pacato? quidnam vero ad hanc felicitatem
viam magis pandit, quam bonarum legum rigor? quas
si e republica tollas, idem est ac si solem ex mundo tolle-
res, rari quippe sunt boni, qui sponte & solo virtutis
amore talem instituunt vitam, quæ socialitati con-
grua sit, cum vix pœnarum asperrimarum formido &
cruciatuum truculentia sufficiat, ad cohibendos ma-
lignorum conatus. Quamobrem IMPERATOR IV-
STINIANVS in Proæmio Instit. pr. commode disseruit,

A

quod

quod contra eiusmodi internos hostes reipublicæ Imperatoriam Maiestatem legibus armatam esse oporteat. Id quoque vix dubii quicquam habebit, quod legum auctoritas, & pœnæ, quibus ad officium subditi rediguntur, non solum ad vulguspertineant, sed vigor earum ad eos etiam pertingat, qui excelsiori loco constituti sunt: neque eos a legum vi prorsus eximendo, licentiam impune peccandi tribuere possumus, nisi offendere velimus illud IUVENALIS Satyr. 2.

Dat veniam corvis, vexat censura columbas

& quod IDEM habet de Romanis Satyr. II.

*Namque ibi fortunæ veniam damus: alea turpis,
Turpe est adulterium mediocribus. Hec eadem illi
Omnia cum faciant, bilares mitidique vocantur.*

Verum ex his ipsis prorsus non efficitur, ac si Superioribus & magistratibus inhumana crudelitas & barbara feritas in subditorum ceruices sæuendi, in pœnis statuendis & infligendis, suadenda sit atque liceret, aut quasi officiis eorum, qui summum reipublicæ tenent imperium, congrueret, ac his, quibus illorum vices in gubernanda republica demandatæ sunt, integrum sit, omnibus ciuium ordinibus ac dignitatum gradibus spretis, summa imis miscere, & quoscumque honorum prærogatiuis conspicuos cum vilissimis & sordidis exæquare. Sint potius isti, qui omnia possunt, memores, quod haud parui negotii & bono publico adprime vtile sit, seueritatem cum clementia prudente temperatam posse exercere, & eiusmodi legibus ac pœnis vtilitati communi consulere, quæ pro cuiuscunque ordinis aut personarum qualitate ad salutem publicam promouendam sufficiunt. Ne hac quoque in re quid nimis, Sint quidem magistratus solliciti, ne legi-

legibus mitiores sint, sed etiam ne in earum applicatione digniorum præcellentiam ipsis legibus prudentissime impositam & gradus valorem civium discernentes temere turbent. Habeant sibi familiare CICERONIS *de offic. lib. 2. c. 25.* dogma: *Omnia animadversio & castigatio contumelia vacare debet; Semper memores sint GREGORII PONTIFICIS instituti, quod Cap. 3. X. de Accusat. refertur his verbis: Illa præpositorum sollicitudo utilis est, illa est cautela laudabilis, in qua totum ratio agit, & furor sibi nihil vindicat. Operam itaque navare debent, ut media semper incedant via, ac inter nimium & parum mediocritatem seruent; de quibus paulo post differendi commodior se offeret occasio.*

§. II.

Non raro tamen iudices hos fines transilire solent, qui dum iudicia criminalia exercent, aut fastu turgidi ineptissime sese ostentantes & vanam captantes gloriolam, aut ignorantia & imprudentia obcæcati, in reos iniuriosi existunt, ubi vel modo procedendi contumelioso, vel distandis pœnis infamioribus, omnem legitimum personarum respectum negligunt, adeoque dum præ se ferunt, iustitiæ operam dare, quam maxime eius repagula perfringunt. Ut vero iustitiæ speciem induant, iniquitati colorem quærunt ex vulgari dicterio, quod ex *lege 1. C. ubi Senar. vel Clariss* deducunt: *Reatus excludit omnem dignitatem.* Quo illud innuunt, quod in iis, qui ad magistratum ob crimina deferuntur, prorsus nulla dignitas aut dignitatis vestigium attendendum sit, neque in fundando foro, neque in causæ cognitione, neque in pœnis distandis, adeoque quivis cuius iudici subiiciatur,

Scopus differentiationis.

4 DE REATV NON OMNEM

& omnes pœnarum gradus contra quemvis locum inueniant. *Conf. PEREZ in Cod. ad L. 1. de Dignitatibus num. 71. SICHARD. in Cod. ad L. 5. de Dol. mal. num. 11. & ad Authent. Habita. C. Ne filius pro patre num. 13. BRUNNEM. ad L. 1. C. vbi Senat. vel Clariss. LVDOVICI Doctrin. Pandect. tit. de Question. §. 11. ID. Process. crimin. cap. 2. §. 6. MANTZELII Vt regular. Iurid. quas brocard. appell. Sed hoc modo vix mihi videtur obseruari moderamen istud, de quo §. anteced. dictum, admodum tamen necessarium: idcirco præsens institutum est, breuibus hanc regulam sub examen reuocare, simulque demonstrare, quod illa in plerisque fallat. Ideoque imprimis operam dabo, vt elucescat, quemadmodum dignitatem omnem reatus non exuat; ex quibus deinde facile apparebit, quanta huius brocardici vis sit, & quod ista hominum conditio in tantum solum non sit attendenda, ne digniorum delicta maneant impunita, & quantum ei leges vel speciales summæ Maiestatis constitutiones detraxerunt; quod tamen diffusiore tractatione perquirendi, iamiam animus non est. Tota autem præsens disquisitio eo ordine perficietur, vt, præmissa terminorum huius regulæ explanatione, ab initio paucis differam, quid in hac causa, tum quoad crimina cognoscenda, tum quoad pœnas statuendas, ipsa ratio suadeat: deinde legum posituarum, quibus Germania vitur, sanctiones exponam; nimirum non solum quæ iura Latii iubeant, & ex iis maxime sensum *Legis cit. 1. C. vbi Senat. vel Clariss.* ex qua sibi Icti hoc brocardicum finxerunt, eruam; sed & Canonici iuris dogmata ac Germaniæ instituta propria tradam.*

§. III.

§. III.

Per reatum hic intelligi statum hominis qb ^{Quid sit reatus?}men ad magistratum delati, donec vel eximatur vel abfoluatur, vel executio facta fit, aduenientem, ex antea dictis facile liquet. Varii quidem huius vocabuli occurrunt significatus, qui tamen omnes præter eum, quem iam enarraui, huc non pertinent. Sic vti reus, cuius statum reatus exprimit, diuersimode vsurpatur, quod ex CICERONE *Lib. 1. §. 2. de Orat.* EOD. *pro Ligar. pro M. Cel. in Verrem 4. Virgil. Aeneid. 5. 236.* FESTO *L. 38. D. de Fideiuss. L. 5. D. de Verb. Obligat. L. 134. D. de R. I. L. 34. D. de Solut. L. 3. D. de Accusat. Tot. tit. C. Si reus vel accusat.* apparet: ita quoque reatus varia designat, inter quos significatus maxime iste eminet, quo conditio reorum criminum denotatur iuxta QVINTIL. *Instit. Orat. 8. 3. L. ult. D. ad L. lul. Maiest. L. 3. §. 9. D. de Muner. & Honor.* Sed etiam in hac notatione differentia est attendenda: nunc enim indicat externum corporis habitum fordium, submissamque barbam & vestitum squalidum, quo incedebant illi, quorum nomina inter reos recepta erant *L. 39. D. de Iniur. & famos. libellis*, tam diu donec omnium sententiis absoluerentur, vt sententiam dicentium misericordiam aucuparentur, quam in rem

MARTIALIS *lib. 2. Epigram. cecinit:*

Si det iniqua tibi tristem fortuna reatum,

Squalidus herebo pallidiorque reo.

Conf. CICERONEM *2. Verrin.* GELLIVM *Noct. Att. lib. 3. c. 4. cit. L. 39. D. de Iniur. & L. 15. §. 27. eodem.* CVIACIVM *ad hunc §. lib. 6. Observ. 5.* Dum autem de reatus comparatione cum dignitate, & quatenus hæc per illam non extinguatur sermo fit, palam est me sub vocabulo reatus magis de qualitate morali, quam isto ex-

terno cultu, esse sollicitum. Deinde alio sensu, & quidem plerumque, isto verbo ita vtuntur, vt eo quidem etiam qualitatem moralem reorum criminis designent, sed vt illam his cancellis includant, nimirum vt ille status tantum comprehendatur, in quo delatus propter crimen est, post accusatorum inscriptionem, fideiussiones, interrogationes, excusas præscriptiones & ius accusatoris, & cognitionem inter accusatorem ac reum a iudice susceptam, a litis contestatione L. 8. § 10. D. de Public. Iudic. ibique GOTHOFREDVS L. 3. § 20. D. de Accusat. & Inscript. CUIACIUS ex CICERONE, PLVTARCHO, HALICARNASSEO, ASCONIO PEDIANO, TACITO, *Observationum lib. 20. Obseru. II § 21.* vsque dum cognitio finita sit vel condemnatione, vel abolitione, vel exemptione, his vltimis casibus liberatus iterum, primo vero condemnatus est, quod liquido docent L. vlt. D. ad L. Iul. Maiestat. L. 25. pr. D. de Panis. BVSIVS *Comment. ad Pandecl. ad hanc leg. CORRAS. 2. Miscell. c. 20. ALCIAT. 2. Paradox. c. 19. CUIACIUS cit. Obseruat. 21 lib. 20.* qui ideo disserit: *Crimen inchoatur litis contestatione, perficitur damnatione.* Idem Icti hodierni delure Germanico existimant, qui verba *Const. Crim. Car. den Beschlagten annehmen* eodem modo interpretantur, ita vt etiam in processu inquisitorio is, qui ad magistratum delatus est, demum post litis contestationem seu, quæ eius vim habet, responsonem ad articulos inquisitionales dicendus sit Inquisitus, & reatus effectus in eum redundent. vide BEYERVM *ad C.C.C. art. 6. § 7 n 5. Conf. BORN. ad Ius eniu. disp. 1. th. 47. lit. a.* Sed istam significationem hoc loco paulo angustioorem esse, constat ex iis, quæ §. 2. accepimus, de sententia Ictorum, quam hoc dictorio pro-

produnt, imo etiam ex ipsa *cit. L. 1. C. ubi Senat.* Nam cum ibi satis clare asseratur, reatum efficere vt delatus frustra ad fori priuilegium prouocet, vt quiuis delinquens cuius subiiciatur, priuilegium fori autem ante litis contestationem discutiendum sit: per iam dicta patet, reatum iam esse ante litis contestationem. Præterea quoque cum sæpe post rei condemnationem, circa executionem sententiæ, questio de effectibus vestigiorum condemnati pristinae etiam dignitatis moueri possit. Hac de causa latiore esse reatus ambitum, & statim a delatione ad magistratum, siue per accusationem siue per inquisitionem incipere certum est: maxime ordine pristino iudiciorum capitalium exercendorum iam olim extincto, ceu PAVLVS docet *L. 8. D. de Accusat. et inscript.* vt itaque iudicia publica ab accusatione, & recentiori lure Germanico etiam ab inquisitione ordiantur. BVSIVS *ad. cit. L. 8. MENOCH. de Præsum. lib. 1. 88.* atque inter reos relatus quis etiam ante litis contestationem dicatur CVIACIVS *lib. 20. Obseru. 21. in fin. adde c. 10. X. de V. S. quin Const. Carolina Crim.* sæpe verbum *annehmen* hacce latiori significatione vsurpatur. vtpote *art. 15. und was also durch Annehmung des Beklagten durch Klage ic.* Ideoque in hac causa sub reatu statum comprehendi necesse est hominis simul ac ad magistratum delatus est, isque delationi annuit, delatio enim cum effectu intelligenda est, grammatico tamen magis, quam iuridico significato quem HOTOMAN. *Comment. verb. iuris* exposuit. Quod vero per absolutionem vel exemptionem reatus extingatur, probatione non indiget, de quo etiam conferendi sunt CVIACIVS & *reliqui iamiam laudati.* Dictum quoque fuit, rei conditionem

nem etiam post condemnationem aliquomodo confiderandam esse; maximam partem tamen eius status tum ante condemnationem tum in ipsa condemnatione seu pœna per sententiam dictanda spectabitur.

§. IV.

De dignitate,
eiusque funda-
mento.

Videndum ergo nunc quoque, quid sub dignitate intelligatur: quæ hic denotat existimationem externam intensiuam ex lege ciuili alicui aduenientem. Etsi quidem inconstantes, dubii & varii significatus huic voci obtigerint, ita vt per tropos & figuras in legitima etiam scientia nunc hoc nunc illud exprimat, vti vel maxime videndum est ex CICERONE *Lib. 2. de Inuent. L. vnic. C. de Infamib. L. 13. D. de Decurion. & ACCVRS. ibid. Commentatoribus ad L. 1. C. vbi Senat. & Tot. Tit. C. vt Dignitat. Ordo seruet. HOTOMAN. Comment. Verbor. Iur. CUIACIO lib. 20. Obseru. vlt. BRVNEMANNO ad L. 1. C. de Dignitat. Gloss. in cap. quia X. de Cleric. non resid. CARDIN. in Clement. Auditor. de Rescript. num. 9.* Hi tamen omnes ad me hoc loco non spectant, quod ex §. 2. iterum patet, quum prouerbii sententia aliud suadeat, quod de præstantioribus ciuibus agit: nisi quod interdum, ob paritatem rationis, aut alio quodam argumento, aliquando istam significationem simul respiciam, quæ in *cit. L. vnic. C. de Infam.* pro fama simplici occurrit. Existimatio autem, quod tantum in transitu moneo, est iudicium de valore i. e. quantitate morali personæ, & quidem sui ipsius, quæ dicitur interna, vel aliorum de aliis quæ externa nuncupatur *vid. THOMAS. diss. de Existimatione, fama & infam. §. 10. seq. PUFFENDORF. Iur. Nat. & Gent. Lib. 8. c. 4. §. 1.* Vtraque est vel simplex vel intensiua: illam iudicium de simplici valore seu quantitate, adeoque bonitate quali-

qualicumque, nimirum obseruantia regularum iusti tantum esse *ex cit. autoribus* discit, hæc consistit in iudicio de præstantia alicuius præ reliquis simplici valore gaudentibus, adeoque de bonitate maiore morali seu virtutibus reliquis moralibus tum internis, seu regularum honesti obtemperantia, tum quæ amoris declarationem per beneficia siue decorum continent *vid. THOMAS. cit. diff. §. 13. & 49. & PUFFENDORF. cit. cap. §. 2. 11 & 13. contra HOBBSIVM disputantem.* Quorsum collineant quæ CICERO *cit. loc. tradit, dignitatem esse honestam alicuius auctoritatem & cultu & verecundia & honore dignam.* Sed hæc quidem in statu naturali ita sunt, ius imperfectum tantum ad iudicium eiusmodi aliorum de nobis tribuentia; & sine coniuncta potentia & beneficiis raro effectum externum honoris habent. *vide HOBBSIVM Leviath. cap. 10. & de Ciue cap. 15. §. 9. attamen cum animaduersione PUFFENDORFII cit. cap. 4. §. 13. & THOMASII diff. §. 61.* Quoniam vero dignitatem cum reatu conferre animus est, reatus autem in statum naturalem non cadat, de dignitate differenti curæ esse existimationem in statu civili & maxime quæ perfecto iure ibi debetur, in aprico est, eamque sub initio *huius §.* dignitatem perficere dixi. Existimatio igitur in civili statu, iure perfecto debita, est iudicium lege declaratum de præstantia cuius præ reliquis simplicis famæ: adeoque de virtutibus maxime beneficis in rempublicam. Quemadmodum enim alias quæ lege imponuntur, reipublicæ salutem respicere debent, & iterum, quid ad hanc faciat, non pendet ex singulorum arbitrio sed a Maiestate, ita quoque in præstantia cuius præ reliquis determinanda leges salutem ciuitatis non singulorum considerant, nec ipsum hoc iudicium

priuatorum sed legislatoris est. Cumque naturalis existimatio externa intensiua requirat virtutem honesti & decori, attamen ab aliis præcipue iudicetur ex instrumentis quibus beneficia in alios conferuntur: pariter legislatoris officium est, vt in ciuium excellentiori valore æstimando iuxta cuiuscunque reipublicæ formam & statum dignitatem colloquet, tum pro instrumentis & ornamentis egregiis, quibus virtutem in salutem ciuitatis beneficiis eminentioribus exercendi, quis magis pollet & secundum quæ maior vtilitas in reipublicam redundare speratur, tum pro ipsius virtutis præsentia, quo pertinent verba *L. penult. §. 1. D. de Decurion.* quemadmodum *CVIACIVS* ea restituit *lib. 20. Obseru. 40.* *Dignitas certa spes eius honoris, scilicet bene gerendi, & quod LACTANTIVS* scribit: *Nemo egregius, nisi qui bonus & innocens fuerit: nemo clarissimus, nisi qui opera misericordie largiter fecerit: nemo perfectissimus, nisi qui omnes gradus virtutis impleuerit.* *IOANN. BODIN* de *Republ. lib. 5. cap. 4. p. m. 853.* Iudicium tamen semper, vt in aliis negotiis, ita & hac in causa a sola Maiestate pendet, quid ad salutem reipublicæ faciat, quid ei magis conducatur, quæ ornamenta & instrumenta virtutum & quæ virtutes maius & quantum adferant emolumentum, quis, quibus & quantis virtutibus instructus sit: *HOBBSIVS* *Leuiath. cap. 18.* quam incongruum autem sit, si a priuatis in reipublica existimatio dependere debeat, deduxit *THOMASIVS* *diff. de Iudic. Censor. Morum.* Neque negandum esse puto, quod legislatoribus in hoc iudicio ferendo haud raro idem accidat, quod in populo Romano reprehendit *HORATIVS* *lib. 1. Satyr. 6. v. 12.*

Contra

DIGNITATEM EXCLVDENTE. 11

*Contra Levinum, Valerij genus, unde superbus
Tarquinius regno pulsus fuit, vnus assis
Non vnquam pretio pluris licuisse, notante
Iudice, quem nosti, populo: qui stultus honores
Sæpe dat indignis.*

& quæ ab ANTISTHENE Atheniensibus olim sunt exprobrata apud DIOGENEM LAERTIVM *lib 6 vide PVFENDORF. I N & G lib. 8. c. 4. §. 23* cum sæpe loco genuinæ salutis reipublicæ ea, quæ ad maius detrimentum ei vergunt, adament, iniquum aut saltem apprens bonum pro bono vero habeant. At non minus e contrario perpendendum est, quod præsumendum omnino sit, Maiestatem ea, quæ ad officia eius spectant, probe obseruare, & ipsam illam ita videri velle & debere, constat, & rationi conforme est: neque legislatoris actiones subditorum iudicio subiacent; deinde nec subditis conuenit media salutis reipublicæ determinare; imo iam dictum est, populum non melius hac in re agere: & tandem considerandum, quod si Maiestas in vno alteroue officio suo desit, non exinde subditis detur potestas ea, quæ iure tamen disposuerit, impugnandi aut rescindendi. Adeoque cui legislatoris iudicio eminentior valor obrigit, ille eodem modo a subditis quoad effectus externos inde pendentes æstimandus est. Et quem Superior excelsiore loco collocat, ac dignitatum prærogatiuis exornat, iisque dignum iudicat, eum quoque subditi pro digno habere tenentur, & in fruitione iurium inde pendentium, vt pote exercitio officii, ad quod constitutus est, & externi honoris perceptione aliisque emolumentis ipsis officere, fas non est. Licet id quoque certum sit, in-

ternum cuiuscunque iudicium de alterius virtutibus & præstantia huic obligationi obnoxium non esse, quod vix quisquam impetrabit sine actuali virtutis præsentia, aut certe beneficiorum exhibitione per eiusmodi instrumenta, quibus hominum animos præcipue nobis conciliare & deuincire possumus. Imo imbecillitati humanæ dandum aliquid est, si iudicium de alterius vera eminentia forsitan quis prodat, cum non statim hinc elici possit contemptus Maiestatis aut denegatio iurium ab hac collatorum, si quis ex animi sententia dicat, quanti ex suo iudicio hominem æstimet, atque aliud est iudicare de reali excellentia & actuali præsentia causarum existimationem externam intensivam naturaliter demerentium, aliud vero præsumtivam bonitatem ex lege aduenientem eiusque effecta denegare, aut Maiestati reniti. Quæ multo magis vera sunt, si tale priuatum iudicium tantum concernat reliquas personæ qualitates, quæ istam locum & officium, intuitu cuius dignitas ipsi obrigit, non concernunt, aut si eius, vel ex pacto cum Superiore, aut ex ipsius concessione per ius præsentandi vel consulendi, interfit, ne facile indignus promoueatur, & ne quid sub & obreptitæ impetretur, tunc enim quæ proferuntur antequam de serâ eius voluntate constat, pro tali contemptu haberi nequeunt. Præsertim cum pauci sint qui etiam dignitatibus aliorum verissimis suis virtutibus nisi debitum exhibeant cultum, si non spe lucri ad laudes hypocriticas aut ad præsentium honorem mali formidine incitentur. E contrario postquam demum de vera & serâ legislatoris voluntate constat, de dignitate collata dubium mouere non licet, eiusue externos effectus denegare; quidquid enim ex
legis

legis ciuitatis præscripto alicui competit, iure perfecto ab aliis exigi potest, quod si lædatur, non solum remedia coactiua competunt, sed iniuriam licito modo vindicare fas est; quemadmodum etiam reliquis iam memoratis in casibus ab iniuriis & contumelia abstinentum est; quin, facile ipsius Superioris contemptus indirecte, non tamen semper committitur. Quali modo intelligenda est L. 3. C. de Sacrileg. iuncta L. 5. C. de Diuers. Rescript. quæ præterea etiam tantum de sacrilegio valde improprie dicto loquuntur & cum quadam comparatione. vid. CORVINVM A BELDEREN *Comment. in Cod. tit. de Sacril.*; quod aperte indicant vtriusque constitutionis verba: *instar sacrilegii est.*

§. V.

Nunc facili negotio iudicabis, an generalis illa acceptio brocardici cum recta ratione consentanea sit nec ne, dummodo ea, quæ §. 2. 3. 4. dicta sunt, curatius inter se conferas. De quo vt melius constet, pauca ex his promanantia adferam. Equidem qui nondum iuxta legum positiuarum sed rectæ rationis normam rem discutiam, duplex mihi videtur instituenda contemplatio, nimirum quænam Principis, deinde quænam magistratuum sint partes. Principis & Maiestatis ad sollicitudinem hac in re quid pertineat, ex iusti regulis vix aliquid determinare poteris; quemadmodum enim fons dignitatis ciuiliis sola Maiestas est, & ex eius iudicio vnice dependet, quem, ad honorem fastigia vt euehatur, dignum iudicet, pari modo iterum eius est æstimare, indignus an quis, quantumve cuiusdam intensio famæ restringenda sit; vtique contra ordinariam iuris normam alias excipere ipsi in-

De officiis
Maiestatis in
cognoscendis
delictis digni-
orum.

tegrum tam vt grati quam vt ingrati quid priuilegiato accedat, ita quoque hic odiosum priuilegium statueri licet. Cum tamen officium Principis sit omnia componere ad salutem reipublicæ: ita quoque certum est, quod omnino etiam in eripienda aut minuenda dignitate ob reatum, etiam officia ante oculos habenda, eaque tam quoad causæ cognitionem quam quoad pœnam obseruanda sint. Nempe sicuti certum est & ex antea dictis fluit, dignitatem virtuti tribuendam esse; & tributam esse ad minimum, præsumtio est, atque sicuti ambigere non licet, quod ad reipublicæ salutem promouendam plurimum conducatur, vt inter alia præmia virtuti dignitas cedat, quo alii ciues ad imitationem incitentur, adeoque ista eminentia temere apud indignos collocanda haud sit, ne euilescat: sic etiam sequitur, eam non sine prægnante ratione eripi debere, quæ saltem iusta de causa concessa est, aut concessa esse certe præsumenda est, alias enim pariter flocci penderetur: cum paucos sectatores habebit, cuius iactura omni momento metuenda & ex solo alterius arbitrio pendet absque culpa eius, qui hanc iacturam facit. Quin maiore cautione hæc vel ideo opus habent, quod in ciuitate dignitatis minutio aut priuatio pœna existimatur. Sed sola personæ delatione ob crimen quod ipsi exprobratur, sine causæ cognitione, pro sufficiente ratione priuationis censer non potest: quod probatione non indiget, vbi satis notum est, quam falsis fundamentis delationes & ipsæ accusationes sapissime nitantur, & tamen, indicta causa, detrimentum delatus incurrat. Ex quibus simul efficitur, esse e reipublica, vt ordines dignitatum seruentur, quos tamen subditi mox despiciere solent, si

a Su-

a Superiore ludibrio habeantur. Ipsi huic ordinum conseruationi valde inferuit; eorumque autoritatem conseruat, honoribus conspicuos non cuiunque iudici cum vilioribus æqualiter, vel ipsis inferioribus subiicere, si aliquid admisisse dicantur. Deinde si cum officiis Maiestatis haud conueniat, exuere aliquem præcellentia sine ratione sufficiente; multo magis operam dare debet, vt causæ, quarum quis insimulatur, non solum antea assidue cognoscantur; sed præterea etiam circumspiciat de ipso modo cognoscendi, ne per omnia secundum eandem leuem sæpe & contumeliosam normam, iuxta quam viliorum delicta tractantur, itidem eminentiorum facta discutiantur: namque ob animi leuitatem illis sæpe eiusmodi media adhibenda sunt, quæ iis etiam adeo magnum detrimentum non afferunt: ast maior præsumptio integritatis est pro digniore ex præsumta virtutum præsentia, quæ ex ipsa eminentiæ collatione colligitur: & media aliis non probrosa sublimioribus maiori sunt contumeliæ, atque pro ipsis pœnis. Quoniam autem raro Supremus ipse delicta perquirat, curæ cordique ipsi sit, ne illi, quibus causæ cognitio indulgetur, hos fines transgrediantur, sed potius secundum hæc mediis peruestigandi admissa excellentiorum modum prudenter dicat.

§. VI.

Eadem cautione in pœnis dictandis opus est, circa quas ab initio notandum est, quod in statu ciuili dignitatem non quæuis vitia statim adimant; quemadmodum non ob quascunque virtutes, quin sæpe tantum ob instrumenta virtutum eminentia confer-

De officiis
Maiestatis in
puniendis de-
lictis dignio-
rum.



fertur. Vicia potius raro animaduersionem in foro externo admittunt. Neque sequitur, quod eius, quod præmiis ornatur, contrarium pœna coercendum sit; pro qua etiam dignitatis, in ciuitate semel acquisitæ, detrimentum habetur: ideo enim præmiis ea excitantur, quorum contrarium pœnis cohiberi non commode potest. Vix igitur dignitate quis priuandus, nisi aliquando ob delicta, aut talia vicia, quæ officio commisso aduersantur. Sit ergo & hac in re suprema potestas officii sui, ac clementiæ, imbecillitatis humanæ, & diuersitatis graduum dignitatum memor. Quem in finem PVENDORFIVS *I. N. & G. lib. 8. cap. 3. §. 7.* audiendus est, inquires: *Falsum est, qualibet peccata ita deformare hominis dignitatem, vt ob ea patrata statim velut inter bestias sit referendus.* Conf. HERTIVM *ibid. lit. b.* Præterea legislator generales regulas, secundum quas delictorum pœnæ definiendæ sunt, hoc loco sedulo applicet, ita vt ipsa conditio honorifica rei etiam in pœna futura & dignitate adimenda consideretur. Nam talis pœna præscribenda est, quæ ad finem, & quidem, si fieri possit, vtrumque tam delinquentis quam ciuium emendationem sufficit, si itaque minor sufficiat, minor, si non, maior pœna statuenda est, quod apte suadet SEXTVS CAELIVS *apud GELLIVM Noct. Att. lib. 20. c. 1.* atque iisdem pœnis alii magis alii minus commouentur; eademque aliis minus commouendæ sunt, PVENDORE. *cit. loc. §. 25.* & grauiorem inurunt ignominiam. Exinde porro id attendendum est, quod in ipsis pœnis simplicem famam extinguentibus gradus infamiæ sint, sicuti ipsa infamia leuior aut deterior est; qua de causa variis gentibus variæ pœnæ ipse etiam corpus affligentes & vltimum sup-
pli-

plicium continentes magis infamantes existimantur, de quibus BODIN. *de Republ. Lib. 5. c. 4 p m 854. ibique citat. PLVTARCHVS & PVFENDORE. cit. loc.* agunt & mihi infra disserendi occasio dabitur: at opinioni hominum in pœnis plurimum indulgeri, per se clarum est. Tandem ex § *anteced.* repetenda cura, ne digniorum eminentia & autoritas officiorum publicorum detrimentum capiat, dum plebs insipida quæ in persona accidunt, ordini facile tribuit. At hæc omnia offendes diuersa esse in honore præstantiorum maleficiis puniendis, a viliorum coercitione; quoniam magis est dignitate præditum esse, quam simplici fama gaudere: ergo magis est vtraque exui quam hac tantum, imo pœnæ, quæ simplici existimationi nullum afferunt detrimentum, dignitati valde officiant: absurdum itaque esset eandem pœnam cuiusque imponere. Sic etiam in honoratioribus ad iniquitatem reprimendam, eosque commouendos, ea plerumque sufficiunt, & acerbiora iudicantur, quæ vulgus parum curat: quemadmodum illis sola obiurgatio & increpatio grauissima est, Phryx vero non nisi plagis emendatur. Mitto, quod plures iam notarunt, famæ tam simplicis quam intensiux priuationem sæpe, pro status civilis qualitate, obesse emendationi peccantis, qui vel cogitur quasi, vel incitatur vt gnauiter peccet. Non ne ex his efficitur? quanta in ipsis pœnis corporis afflictius & capitalibus suppliciis diuersitas attendenda sit, vt & ipsum mortis genus, si ista seueritate in honestiores animaduerti debeat, in aliud non ita famosum aliquando mutandum sit. Non inepte BVDDVS *Elem. Philosoph. pract. part. 4 cap. 6. §. 2. & cap. 7. §. 12.* suadet, vt legislator tales excogitet pœnas, quæ honoris speciem habent,

C

bent,

bent, & adeo contumeliosæ non sunt, sicuti quoque quod pœnarum excellentioribus dictarum executio non in conspectu totius plebis fiat. Ac quomodo conditio hominis, ad ignoscendum & pœnam temperandam, proffit, docet PVFEND. cit. c. 3. §. 17. Quod quoque delinquentis familiaritæ ratio habenda sit, vel inde saltem patet, quod moribus corruptis in innocentes necessarios contumelia non raro redundet.

§. VII.

Quid Magistratum oportet observare circa honoratiorum criminum?

Quid igitur de magistratibus dicendum? Non opus est, ut de istorum officiis peculiarem sermonem prolixum instituam; sed ea omnia quæ his §§. *anted.* dicta sunt, ipsi maiore sollicitudine observare tenentur. Quemadmodum enim ex horum arbitrio dignitas non dependet, sed tam eorum quam reliquorum subditorum contemplatione eminentia splendidis honor & reliqui effectus perfecto iure debentur: ita etiam sequitur, iis minime licere, his honoribus præstantiores defraudare, sed quæ de officiis summæ Majestatis tradita sunt, magistratum oportet necessario & tanquam leges atque ex iis conclusiones observare. Idque non solum tunc locum habebit, ubi de delictis agitur, quibus lege nulla certa pœna definita, sed ius dicentis arbitrio relicta est; verum & tunc observandum, ubi de criminibus certa & definita pœna notatis tam cognoscendis quam diiudicandis ac iudicatis exequendis tractatur. Namque illo casu arbitrium iudicis non prorsus est liberum, sed legum principiis & iuris analogiæ adstrictum: hoc vero casu, generales leges ita sunt accipiendæ, ne specialibus vis fiat, a quibus exceptionem patiuntur, nisi legislator aliud dixerit:

rit: vbiq̄ue præterea & ratio legis & circumstantiæ facti applicationem sæpe variant. At dignitas a legislatore imposta, indeque nata præsumptio virtutis lex & præsumptio iuris est subditis, adeoque etiam iudici, quam si spernat, iniuriam facit. Ne tamen temere dixerim, tradita analogiæ iuris conuenire, tantum binas adferam obseruationes. Nimirum fama simplex, qua quisque non improbus, non tamen in dignitate constitutus, supponit & indicat ciuem alicuius valoris, etsi minimi, adeoque non improbum, & inde quilibet integræ famæ bonus præsumitur, donec demonstretur contrarium. Dignitas vero adhuc maiorem valorem indicat, qua non ii statim ornantur, qui alicuius sunt valoris, sed supponit virtutem, eiusque indicium & præsumptionem facit. Inde colligendum est, longe maiorem præsumptionem bonitatis militare pro honore præditis. Sequitur porro, quod non solum contrarium probari debeat, sed quod hæc probatio longe grauior debeat esse, certum enim est in iurisprudencia, quod, quo maior præsumptio sit, tanto vrgentiores ad eam elidendam requirantur probationes. Huic iterum congruum est, quo maiori quis præsumptione munitus est, eo leuiore probatione opus est ad fulciendam præsumptionem per reprobationem. Hinc pro digniore etiam in criminalibus leuiores admittendæ sunt probationes, pro innocentia defendenda, & ad indicia alias grauiora amolienda. Iterum illud probe considerandum est, quod quo maior dignitas alicuius sit, eo magis abstinendum a remediis iniuriosis, quoniam eo maior illi infertur iniuria, si innocens fuerit. Imo infertur iniuria, cui dignitatis effectus pleno iure debiti auferuntur ante condemnationem, cum reuera luat pœnam

ante conuictionem & sententiam, quod ideo adhuc durius est, quum supra §. *anted.* demonstratum sit, nec omnino quamlibet sententiam condemnatoriam omnem extinguere famam intensiuam. Et hoc in tantum verum est, vt nec ipsa simplex fama ante sententiam eripienda sit, nec semper per sententiam omnino eripiatur, siue famam naturalem siue civilem respicias. Verum ab iis, qui vulgarem fouent sententiam, insigniter confunditur existimatio simplex cum intensiua, & vtraque tam interna quam externa, ac iterum naturalis atque ciuilis, nec non vtriusque existimationis quin & infamiæ gradus. *Conf. THOMAS. cit. diff. de existimat. fam. & infam.* Neque his obstabit, quod forsitan dissentientes obmouere possunt, quod hic a me in tantum bonitatis & virtutis præsumptio euehatur, cum tamen nemo moraliter bonus præsumatur & beneficus, eaque bonitatis præsumptio tantum concernat istam bonitatem, qua quis ab aliorum læsione abstinet, ne scilicet malus & alios læsurus præsumendus sit. Hæc enim ex dictis §. 5. 6. 7. iam iam corruunt: aliud nimirum est, præsumi moraliter bonum secundum existimationem ab aliis imperfecto iure debitam, de qua obiectio valet, aliud vero ciuilliter postquam dignitas ex Maiestatis præscripto & impositione alicui obigit, quæ vult vt dignitate præditus externe ita habeatur, ac si bonitas adsit §. 4. Præterea etiã aliud est, quod præsumatur aliquis, ac si factus sit bonus: aliud vero, si semel bonitas adsit, præsumi, quod ea non sit amissa, sed retenta. Verum hæc sufficiunt ad diiudicandum, quod disterium vulgare rationi non consentaneum sit.

§. VIII.

Videndum ergo nunc etiam, quemadmodum cum traditis legum positivarum in Germania vigentium sancita conueniant, aut ab iis discrepent, ubi quidem per omnia egregiam consonantiam cum dictis deprehendes. Et quidem prius dispicere licebit subsidiarii iuris Romani dogmata. Etsi quidem patriam iura tanquam primaria regula priori loco tradenda sint, nihilominus morem geram illis, qui nihil recti esse putant, quod ex Latii institutis non proficiscatur: cuius rei vel ideo veniam impetrabo, tam, quod disceptatio mea frustranea videatur, si subsidiarii iuris Romani dispositione a nobis recepta dieterium hoc niteretur, quam quod ipsum hoc prouerbium ex Latii iure ab omnibus deriuetur, qui vnicum præsidium totius huius regulæ collocant in sapius allegata. *L. 1. C. ubi Senat. vel Clariss.* Agedum, ipsam hanc legem accurata mentis lance perpende; meo iudicio nihil doctrinæ meæ contrarium in hac lege inuenies, sed potius mea sententia aperte ex ipsa hac lege deriuabitur, cui reliquæ leges omnes luculentissimo testimonio suffragantur. Verba *legis cit.* ita se habent: *Quicumque non Illustri sed Clarissima dignitate tantum præditus virginem rapuerit, vel fines aliquos inuaserit, vel in aliqua culpa seu crimine fuerit deprehensus: intra prouinciam in qua facinus perpetravit, publicis legibus subiigetur, nec fori præscriptione utatur. Omnem enim huiusmodi honorem reatus excludit.* *Dat. 2. Non. Decembr. Gallicano & Basso Consf.* Lex per se sat perspicua est, vt interpretatione vix opus sit, nodum in scirpo quære: quum tamen omnes prouerbii fautores ad hanc legem prouocent, paucis eam considerabo, & sic sensum

Quid Ius Iustinianicum hæc in causa constituerit, & maxime de *L. 1. C. ubi Senat. vel Clarissim.* &c.

fum huius sequentem in modum expono. Nimirum id obserua: quemadmodum antecedentes tituli *lib. III. Cod.* pariter ac *hunc eiusdem libri titulum XXIV.* (cuius est lex explicanda,) sequentes materiam de foro competente exhauriunt, ita quoque totus *titulus XXIV.* eam rem comprehendit; qui præcipue id agit, vt eorum, qui in maiore dignitate constituti sunt, forum describat, quod ipsa *tituli rubrica* his verbis: *Vbi Senatores vel Clarissimi ciuilitate vel criminaliter conueniantur,* & omnes tituli leges indicant. Erant enim Romanis dignitates aliæ maiores, mediæ & minores: ad maiores pertinebant illustres, spectabiles, clarissimi, quæ eleganti ordine recenset *MAGNIFICVS ATQVE ILLUSTRIS ACADEMIAE PRORECTOR, DOMINVS GASSERVS Praelation in Cod. Tit. de Dignitat. §. 1 & Tit. Vbi Senat. §. 2. ISIDOR. lib. 9. Etym. c. 4. GVTHER. de Offic. Dom. Aug. l. 1. c. 4.* Maiori hæc dignitate præditorum forum competens hoc *tit. XXIV.* tractatur, ita scilicet vt *Lege 1.* explicetur, vbinam Clarissimorum causæ criminales cognoscendæ sint, *Lege 2.* Senatorum forum in causis civilibus propositum sit, *Lege 3.* tandem caueatur, cui Illustrium crimina cognoscendi & diiudicandi potestas competat, quibus rebus totus titulus absoluitur. Si harum dignitatum maiorum conditionem scire aues, confer præter *laudatos, L. 2. Cod. Quand mulier. L. vnic. C. de Ammon. L. 5. C. de Proxim. sacror. Scrin.* *BRISSON. de V. S. HOTOMAN. Comment. de Verb. Iur. GOTHOFRED. ad rubr. C. de Tutor. vel Curat. Illustr.* *CORVIN. A BELDEREN ad Cod. Tit. vbi Senat. vel Clariss.* ex quibus patet, Senatorum seu, qui in senatu sententiam dicere possunt cum dignitate, triplicem fuisse Ordinem, nempe Clarissimorum, Spectabilem & Illustrium:

illi

illi in specie nominantur, Prætor Vrbanus, Præfides
 prouinciarum, Magistri census, Silentarii & Aduo-
 cati, isti Præfectus Augustalis, Comes orientis, Pro-
 confules & Vicarii, Duces Tribuni & Notarii, Magi-
 stri Scriniarum, Comites sacri Conſistorii, domo-
 rum Scholarum, hi Præfecti vrbi, Quæſtores, Ma-
 giſtri militum, Magiſtri officiorum, Comites rerum
 priuatarum, Comites domesticorum, Principes agen-
 tium in rebus. *vid. ILLVSTREM DNVM GASSERVM*
cit. loc. b. r. Sæpius autem Clariffimorum nomen ita
 uſurpatur vt Spectabilibus æquale ſit *cit. L. 5. Cod. de Pro-*
xim. ſacror. ſcrin. ſæpius etiam generaliori ſenſu, vt &
 Illuſtres comprehendat, uti & in ipſa hac rubrica ti-
 tuli noſtri, conf. TIRAQVEL. *de Nobilitate c. 8. n. 16. ibi-*
que relatiã inſcriptionem ex BARTOLOM. MARLIANI
Topograph. urb. Rom. lib. 2. c. 10. Hæc ſufficiant præ-
 monuiſſe in genere de intentione noſtræ legis, & de
 quibus dignitatibus tractet. Specialiorem explica-
 tionem quod attinet, nihil aliud prorsus in ea conti-
 netur, quam determinatio fori in criminibus Clariffi-
 morum in ſenſu ſtrictiori, ita nempe, vt tantum de-
 notentur Clariffimi in ſpecie ita dicti & Spectabiles,
 non vero ſimul Illuſtres, qui expreſſis textus exci-
 piuntur verbis his: *Quicumque non Illuſtri ſed Clariffi-*
ma tantum dignitate præditus &c. & de quibus *L. 3.* ſe-
 paratim poſtea agit. Iſtis ergo Clariffimis *L. 1.* forum
 assignauit, in quo ſi in prouinciis deliquerint, ob
 crimina quædam conueniri ac puniri debeant. Eſti
 enim alias inter priuilegia, quibus ornati erant, fo-
 ri quoque priuilegio gauderent, criminibus tamen in
 prouinciis ſeſe contaminantibus Clariffimis hoc priu-
 ilegium aliquomodo ademtum eſt, & ſubiecti ſunt
 ani-

animaduersioni Præsidis eius prouinciæ, in qua deliquerunt. Namque cum, post Tarquinius eiectos, potestas crimina ciuium Romanorum cognoscendi & puniendi valde restricta esset, fieri vix poterat, vt non tandem libertas hæc in effrenam degeneraret licentiam, sed ea tam immanis euasit, vt potentiores, potentia opibus & licentia abutentes, stupris violentis, raptu virginum viduarum & mulierum, ac violentis inuasionibus omnia deuastando, scelere prouincias implerent, quod vel *titulus Cod. de Vi Publ. vel priuata & præsertim L. 10. §. Tit. de Raptu Virginum*, quin & præsentis tituli inscriptio demonstrant. Hisce flagitiis late grassantibus iam variæ leges, iulia maxime obuiam iuere, CONSTANTINVS M. autem præcipue potentiorum temeritati & libidini frenum iniicere studeuit, ne potestate sua ad interitum reipubl. abutatur, quem in finem *L. 1. C. Theod. de Accusat. & Inscriptio.* promulgauit, qua constituit, vt quicumque clarissima dignitate quauis præditus talia in prouinciis patrauerit facinora, ibique deprehendatur, eiusdem prouinciæ Præsidis cognitioni & iudicio subiugari debeat, non concessa exceptione fori priuilegiati, quod alias competeret. Qua constitutione CONSTANTINVS voluit, vt in materia fori quoad delicta ista grauiora omnis dignitas senatoria prorsus non attendatur, nulla graduum eminentiæ distinctio- ne facta, ne forsân fori priuilegio & locorum distantia ab vrbe vel domicilio digniores legum sanctimonia eludant, ac scelerum impunitatem quærant, præsertim cum prouinciæ distitæ potentiorum criminibus hisce sæpe inquietarentur, quare etiam hæc lex ad Hispaniæ Comitum data est. Hæc crimina vero non solum

solum alia post CONSTANTINVM leges vindicant,
 sicuti Imperatorum VALENT. THEODOS. & ARCA-
 DII constitutione *L. 8. C. ad L. Iul. de Vi publ. vel priuar.*
 tam in seruos quam in dominos, hosque tam digniores
 quam viliores pœna cuiunque conueniens sancitur, &
L. 10. eod. Imperatores LEO & ANTHEMIVS eum in
 finem Bucellarios, Ilauros armatosque seruos per ci-
 vitates & agros habere, seuerissime interdixerunt: at-
 que de raptu virginum vel viduarum inter alias sanctio-
 nes IVSTINIANI *Lex Tot. Tit. C. de Rapt. Virgin. seu vi-
 duar.* coruscant. Verum pari sollicitudine Imperatores
 CONSTANTINI successores cauerunt de foro, in quo
 potentiores, præcipue in his, imo & in aliis criminibus
 conueniendi & iudicandi sint. Nempe Imperator ZE-
 NO in *L. 3. C. vbi Senat. vel Clariss.* CONSTANTINIA-
 NAE constitutioni iam iam expositæ in eo derogauit,
vid. ILLVSTR. DNVM. GASSERV. cit. loc. vt Illustres
 denuo fori priuilegio donaret, siue in Imperatoris se-
 dis vrbe siue in Prouinciis deliquerint, in tantum, vt
 ipse Imperator cognitionem sibi soli reseruauerit, aut ei,
 cui causam commissurus sit, quem sacrum cognitorem
 dicit, cuius tamen potestatem arctis limitibus circum-
 scripsit, vt absolueret quidem, condemnare vero non
 possit; sed ad ipsum Imperatorem crimen probatum
 referat; Illustrium honorariorum crimina in vrbe Præ-
 fectus Prætorio, vel Præfectus vrbi, vel ex iussu Prin-
 cipis Magister Officiorum, in Prouinciis Præsides co-
 gnoscere, sed in conuictum nihil statuere, iussi sunt.
 Postmodum hac ratione CONSTANTINIANA san-
 ctio *cit. L. 1. Cod. Theod.* inserta est Codici IVSTINIA-
 NEO & hanc *Legem 1. vbi Senat. vel Clariss.* efficit; ita ta-
 men, vt hæc nostra *L. 1. CONSTANTINI* statutum, a
D
compi-

compilatoribus aliis verbis reſectis aliis iterum interpolatis, mutatum referat; quo cum dicta conſtitutione ZENONIS in *L. 3. eod.* conueniat *vid. IACOB. GOTHOFRED. ad cit. L. 1. C. Theod.* Hoc modo igitur nata *L. 1. C. vbi Senatores*, quæ disponit, quod Senatores, qui Clarissimi tantum dicerentur, & Illustres honorarii in prouinciis, non vero Illustres (quod contra tenorem *L. 1. C. Theod.* interpolatum) cum administratione scilicet per *L. 3. §. eod.* in ipsius prouincia Præſidis subesse debeant cognitioni, imo & eius iudicio, si soli essent Clarissimi & non Illustres honorarii; his vero absolutionem quidem impertire, non vero de iis conuictis, neque, si absoluantur, de eorum accusatoribus temerariis de calumnia conuictis, qui pariter Illustres sunt, sententiam condemnatoriam ferre debeat per *cit. L. 3. §. 3. eod.* hac de causa quoque compilator huius *L. 1. C. vbi Senat.* verba ex conſtitutione CONSTANTINI M. quæ in *Codice Theod.* inueniuntur sequentia omisit, nempe vocabulum *statim*, quod verba: *intra prouinciam* antecedebat, & iterum verba: *neque super eius nomine ad scientiam nostram referatur*, quæ sequuntur verbum: *subiugetur*. Neque adeo hi fori exceptione, ob rationem quam attuli, se tueri possunt, si crimina in prouinciis perpetraverint violentiæ & raptus, quæ uti potentioribus valde vſitata Imperatores maximo odio merito proſecuti sunt *L. 6 7 & seqq. C. ad L. lul. de Vi publ. vel priuat. L. vn. Cod. de Raptu Virgin.* item si alia æque magna crimina commiserint, & vel in flagranti vel in fuga vel latitantes manifesti facti deprehendantur: quorum tendunt verba *Legis. 1. vel in aliqua culpa seu crimine fuerit deprehensus*; ibi enim vox aliqua eadem est ac alia qua, *Conf. IACOB. GOTHOFRED. ad cit.*

cit. L. 1. C. Theod. Hisce denique adiiicitur in *Leg. 1.* canon ex antecedentibus deductus: *omnem enim huiusmodi honorem reatus excludit*: in quo iterum contra tenorem constitutionis CONSTANTINI M. vocabulum *huiusmodi* interpolatum est ex rationibus sæpe dictis, & iterum finalia constitutionis verba resecta sunt. Hæc ipsa regula vero non est ratio antecedentis sanctionis, nam sic idem per idem & dubium per æque dubium probatum esset, sed potius est brevis repetitio totius sanctionis, & quasi totius causæ in lege propositæ coniectio, quæ sic in *Cod. Theod. cit. L. 1. de Accusat. & Inscript.* effertur: *omnem enim honorem reatus excludit, cum criminalis causa & non civilis res vel pecuniaria mouetur.* Regula itaque hæc, quæ ex iure desumitur, ex eo quoque explicanda est, non vero ius ex regula *L. 1. ff. de Reg. Iur.* ideoque intelligenda est pro substrata materia, & intentione legis ex qua desumitur, scilicet de foro competente delinquentium honoratorum. Quem in finem etiam compiler nostræ *L. 1.* intentioni legis inseruiens restrictionem addidit vocabulo: *huiusmodi* ex quo veritas asserti adhuc clarius patet. Sane ipsa inutilia verba huius legis, quæ ad non illustres hanc dispositionem restringunt, non solum satis indicant, hanc regulam non esse generalem, verum etiam *L. 3. eod. tit. statim sequens* vniuersalitatem istam apertissime elidit, quippe quæ non solum generale axioma principis nostris supra §. 4 & seqq. positum congruum hoc in *fn. pr.* continet: NE QVAS ANTE PROBATIONES INIVRIAS PATIATVR ACCVSATVS: sed etiam ob eandem causam vult *L. cit. pr. in fin. & §. 3.* vt minutissimi quoque honores tum illustribus cum administratione, tum illustribus honora-

riis feruentur, vt in secretarii parte quadam iudicibus inferiore, altercantibus vero superiore sedendi habeant facultatem, & licet Illustres honorarios itidem Prouinciæ Præsidibus subiecerit, attamen & de his condemnatoriam ferendi sententiam, Præsidibus non concessit, sed ipsi Imperatori reseruauit. Nec non ipsam pœnam in delicto violentiæ, legislatoribus istis valde abominabili, prorsus differentem statuit in infames, viliores & honoratiores *L. 8. pr. C. ad L. Iul. de Vi publ. & priuat.* Tantum abest vt aliquid amplius in *L. 1. C. vbi Senat. vel Clariss.* quam de foro competente in criminibus atrocioribus actum sit, aut vt generale axioma aliquod de reatu omnem prorsus dignitatem excludente, vt vulgo sibi persuadent, ex ea erui possit; cum potius interpretatione leges pœnales molliendæ sint: *L. 42. D. de Pœn.* Vt tamen adhuc certiores redamur de veritate huius analysis, & quod ea iuris Romani analogiæ conformis sit, quædam tantum per modum inductionis præterea ex reliquis legum Romanorum sancitis tradam, ex quibus abunde partim ipsa mea thesis apparebit, partim vero quanta diuersitas tam in criminibus cognoscendis quam puniendis & modo pœnarum inter eminentiores & viliores attendenda sit.

§. IX.

Assensus reli-
quarum le-
gum Iur. Rom.
quod reatus
dignitatem
non exuat.

Audiamus ergo legum assensum: disertis verbis luculentissimum perhibet testimonium PAPIANVS *L. 17. §. 2. D. ad Municipal.* hunc in modum: *in questionibus nominatos capitalium criminum, ad novos honores ante causam finitam admitti non oportet: CAETERVM PRISTINAM INTERIM DIGNITATEM RETINENT.* Huic adstipulatur *L. 21. §. 5. D. eod.* in qua PAVLVS ita respon-

respondit: Si per accusatorem criminum capitalium non steterit, quo minus crimen intra statutum tempus persequeretur; reum non debuisse medio tempore honorem appetere: iunge L. 7. pr. D. de Munerib. in qua MARCIANVS ita differuit: Reus delatus, etiam ante sententiam honores petere Principalibus Constitutionibus prohibetur. Nec interest, plebeius, an decurio fuerit. Sed post annum, quam reus delatus est, petere non prohibetur: nisi per ipsum stetit, quo minus causa intra annum expediretur. Quod IMPERATOR ALEXANDER L. vnic. C. de Reis postulat. adhuc clarius effert: Reos criminis postulatos, NOVOS honores appetere non debere, antequam purgauerint innocentiam suam; & a Diuis Parentibus nostris & a me sepe rescriptum est. Hi textus omnes arguunt, quod pendente cognitione criminali dignitas iam acquisita integra manere debeat, vsque ad finem cognitionis, idque merito ex ratione §. anteced. ex ZENONIS Lege 3. adducta, ne ante convictionem reis iniuria inferatur. Id tantum, iure quidem, cauent, ne nouos honores petant, aut illi eis deferantur: cum post accusationem suspicionem aliquam incurrant; Maiestatem vero deceat, cautam esse in nouis honoribus concedendis, adeoque curare, vt prius de vera dignitate candidati constet; praesertim cum non statim sit dedecori, dignitatem petitam denegare. e contrario magna ignominia, datam exuere iuxta vulgare ex OVID. Trist. 5. 7. 13.

Turpius eiicitur quam non admittitur hospes.

Hanc ob causam in his textibus tam sollicitè nouorum honorum denegandorum expresse mentio adiicitur. Quin quod maius est, conceditur reis nouos honores ambire, si intra legitimum tempus accusatio non sit ad finem perducta, nec tamen penes accusatum steterit,

quominus causa finiatur. Igitur tuto hic applicare possum canonem vulgarem, quod exceptio firmet regulam in casibus non exceptis: & a contrario sensu argumentum struere licet. PEREZ *ad cit. L. vn. Cod. de Reis postulat. n. 2. seqq.* Ex quibus simul liquet, quem admodum verba *cit. L. 7. §. 1. de Munerib.* accipienda sint, eaque mihi non obstant, quæ sanciant, ne is, contra quem propter honores appellatum est, & qui honoribus per sententiam vti prohibitus appellauerit, eos usurpare & interrim petere non debeat. Quæ aperte iterum agunt de novis honoribus consequendis, alias enim contraria his essent, quæ habentur. *L. vn. §. 3. & 4. D. Nihil innouar. appellat. interpos.* propter eandem rationem & si quis deportatus fuit ab eo, cui deportandi ius est, vel adnotatus, neque vincula patitur, neque ullam aliam iniuriam, quam patitur, qui sententiæ non adqueuerat: integer enim status esse videtur, prouocatione interposita. Ergo etsi abstinere ordine iussus sit, & prouocauerit: EADEM RATIONE POTEST COETVM PARTICIPARE; cum hoc sit constitutum, & sit iuris, ne quid pendente appellatione nouetur. Quæ omnia & legibus constituta & cum analogia iurisprudentiæ conuenire, VLPIANVS his exponit verbis: *cum hoc sit constitutum, & sit iuris: Adde argument. L. 2. §. 2. D. de Pænis.*

§. X.

Distinctio ex
tur. Rom. le-
gibus adhi-
benda in di-
gniorum cri-
minibus co-
gnoscendis &
puniendis.

Vt ergo constet, quanta sollicitudine causæ digniorum criminales cognoscendæ sint ex præscripto iuris Romani, conferas *L. 16. & 17. Cod. de Dignitatibus;* quibus non solum §. 8. & 9. *anteced.* dicta confirmantur, sed præterea minori quam illustri dignitate decoratorum causæ Præfecto Prætorio commendantur. Atque am-

amplius censent Imperatores, vt Illustres nullam ex cuiuslibet iudicis sine scriptis habita sententia conuentionem neque in criminali causa sustineant. Omnes vero digniores vt in criminali causa extra carceralem custodiam & sub fideiussione, Illustres autem sub iuratoria cautione habeantur, volunt cit. L. 16. § 17. iunge L. 1. D. de Custod. & exhib. reorum. Sicuti etiam Illustribus iniuriarum criminaliter conuentis per procuratorem respondi, facultatem concessit L. vlt. Cod. de Iniur. Porro seueram indagationem per tormenta querendi a Clarissimo homine submouet L. 10. Cod. de Dignitat. eandemque fideiussurarum & tormentorum iniuriam Perfectissimis, decurionibus, aliis, qui dignitate principali muniti sunt, militibusque inferre prohibent L. 8. pr. § 1. L. 11. L. 16. L. 17. Cod. de Question. nullusque omnino militie vel generis aut dignitatis defensione vii prohibetur, cui inconsultis ac nescientibus Imperatoribus fideiussurarum tormenta inferuntur, iubent IMPP. VALENTIN. VALENS ET GRATIANVS. L. 4. Cod. ad L. Iul. Mai. Ideoque L. 1. pr. & PAVLVS L. 8. pr. D. de Question. non in omni persona questionem locum habere arbitratus est. Nisi quod in crimine Maiestatis neminem a tormentorum cruciatibus excuset L. cit. 17. Eodem modo insignis differentia deprehenditur honoratiorum a vilioribus in pœnis infligendis, adeo vt & in his Romana lura sanæ rationis principia secuta sint. Qualem differentiam in personis attendendam esse, neque omnes eadem pœna adfici debere continetur L. 9. §. 11. D. de Pœnis, quæ ipsa quoque recenset pœnas metalli, operis metalli, furcæ, exustionis, quod in has damnari non possint decuriones. Et GOTHOFRED. ad h. §. addit: personarum enim ingenia, voluntates, DIGNITAS, status &c. inequalia sunt, vt iis citra iniustitiam equalia tribui non possint; quem-

quemadmodum IDEM ad L. 7. eod. de fustium & flagellorum coercitione demonstrat, quod non honoratiore, sed tantum tenuiores & liberti fustibus casti, serui vero tantum flagellis secti sint add. L. 10. pr. eod. sic virgis in ciuem Romanum animaduertere Lex Porcia CIC. pro Rabir. atque securi, utpote gladio ignominiosiore poena, aliisque L. 8. §. 1. D. eod. prohibuit: SPARTIAN. in Caracall. Sicarii honestiores deportantur, humiliores bestiis subiiciuntur ex L. 3. §. 5. D. ad L. Cornel. de Sicar. iunge L. 15. §. 16. §. 3. D. de Pen. Iterum honestiores a fustibus & metallo eximit, iisque tenuiores tantum obnoxios esse statuit L. 28. §. 2. & 5. D. eod. ac eadem §. 9. ait: *Venenarii capite puniendi sunt: AUT SI DIGNITATIS RESPECTVM AGI OPORTRERIT, deportandi: quemadmodum etiam verba §. 11. huc pertinent ista: Igni cremantur plerumque serui, qui saluti dominorum insidauerint: NON NVNQAM ETIAM LIBERI, PLEBEII ET HVMILES PERSONAE: add. §. 16. eod. Qui abortionis aut amatorium poculum dant, humiliores in metallum, HONESTIORES IN INSVLAM, cum amissa parte bonorum relegantur per L. 38. §. 5. eod. Quae differentia in falsi crimine pari modo obseruatur §. 7. & 8. eod. atque vxorem in adulterio occidentis humilioris & dignioris poena differt in L. 1. §. 5. D. ad L. Cornel. de Sicar. Stupro quoque ex dignitate diuersa est poena dicta. §. 4. Inst. de Publ. Iudic. Neque ab hoc discrimine lus Codicis aberrare, liquido perspicitur ex L. 3. 5. 6. 9. 12. C. de Penis, quibus addere potes L. 8. §. 1. & L. 10. C. de Vi publ.*

§. XI.

Juris Canonici
sententia de
honestiorum
reatu.

Mitto nunc lus Romanum, & quaedam tantum
ex Iure Canonico considerabo. Vix quidquam de
hac

hac re Pontificium lus cauet; nisi quod ecclesiasticarum personarum dignitatis conseruandæ causa & de pœnitentia ecclesiastica aliisque pœnis ecclesiasticis pauca disposuerit. Quod ita criminum digniorum cognitionem ex iuris Papalis præscripto concernit, per ALEXANDRUM III. laici ab accusatione clericorum prohibentur cap. 10. X. de Accusat. Inquisit. & Denunciat. præsertim vero cap. 17. & infra X. eod. & cap. 24. eod. iniungitur, vt contra Prælatos accusationes non nisi cum prouida circumspetione & præcedente inscriptione admittantur: *ne concussis columnis corruat ædificium*: clarius adhuc variis textibus minorum & inferiorum Ordinum personæ a superiorum accusatione repelluntur. c. 9. 10. 11. seqq. Caus. 2. Quest. 7. additurque, quo non opus erat, prætextus hic: *si enim CHAM, quia non operuit pudenda patris, maledictus est; multo ampliori condemnatione digni sunt, qui patribus legatione Dei fungentibus contumeliam inferunt; & cap. 13. eod. quod oues, quæ pastori suo commissæ sunt, eum nec reprehendere debeant, nec vllatenus accusare possint.* Ita porro in crimine probando probe respiciendum est ad dignitatem testium ex sententia. c. 3. C. 4. Quest. 2. & 3. Deinde curat etiam Pontificium lus, ne in pœnis infligendis clericorum dignitas non attendatur: ideoque clericorum crimina etiam alias capitalia plerumque expiantur detrusione in monasterium vid. can. 7. Distinct. 50. cap. 6. X. de Pœn. atque dignitate clericorum callide prospexit, quod degradatio clerici seueritatem pœnæ præcedere debeat. cap. 2. de Pœn. in 6to. Imo in ipsa pœnitentia ecclesiastica dictanda non negligendam esse conditionem hominis, docet cap. 6. X. de homicidio volunt; sicuti etiam in excommunicatione nobilitati parceret c. fin. X. de Pœnis. Id tantum adhuc considerandum

E

dum

dum est, an non forsan ipsi iuris Canonici textus ad-
sint, qui mihi aduersentur. Ita videtur *can. 4. Caus. 25.
quest. 1. §. cap. 19. §. 21. §. 1. §. seq. X. de Accusar.* obitare.
In *can. 4. cit.* dicitur nimirum, quod reatu maiori de-
linquat, qui potiori honorè perfruitur. Verum hic
canon loquitur de crimine respectu Dei, adeoque de ma-
iori peccato, *per verba finalia*: sed maius peccatum,
imo etiam si esset maius scandalum, tamen non ideo
statim esset maius crimen: atque si etiam concederem,
quod sic maius crimen; nihil amplius inde euin-
ceretur, quam quod maiori pœna coercendum sit ta-
le delictum, sed hæc minime doctrinæ meæ contraria
sunt, cum inde non efficiatur, quod eadem & æque in-
famante pœna sint plectendi digniores, maxime si per-
pendatur, quod supra docuimus §. 6. quod pœnæ,
quæ inferioribus minores sunt, intuitu honoratorum
pro maioribus æstimandæ sint. Tandem & id non
omittendum, quod dictus canon agat tantum de deli-
ctis contra officium admissis. Multo minus obstabit
mihi *cap. 19. §. 21. cit.* licet enim ibi delatus ob crimen,
sæpius vna vice, infamatus dicatur, statim tamen ap-
paret, quod infamatus ibi significet idem quod diffama-
tus, seu fama delatus & inculpatus, quod ipsius *cap. 21.
§. 1.* verba sequentia probant: *nullum esse pro crimine pu-
niendum super quo aliqua non laborat infamia, seu clamosa
insinuatio non præcesserit*; item paulo post: *qui libellum in-
famationis porrigunt. Conf. cap. 24. X. eod. §. cap. 12. X. de
Purgat. Canon.* Ex quibus simul parebit explicatio *cap. 2.
de Accus. in 6to* in quo *omissa inquisitio de infamia* videtur
denotare omissionem inquisitionis generalis de fama,
inculpatione, diffamatione.

§. XII.

Denique dispiciendum est, quemadmodum ipsi Iuri Germanico hoc brocardicum aduersum sit, & quantumne Patriæ leges dignitati honestiorum etiam in delictis indulgeant. Sed si rem ex instituto perscrutari, & ab antiquis legibus repetere, aut secundum omnes legum communium & prouincialium species discutere vellem, tam latus aperiretur differendi campus, vt opus ingens conscribere possem: cum autem itineri iamiam accinctus temporis angustia excludar ab hoc instituto, contentum me esse oportet, per indicem saltem commemorare, quantum discrimen inter honoratorum & viliorum conditionem in delictis tam cognoscendis quam puniendis ex *Nemesi Carolina* primaria criminalium lege, & occasione huius atque hodierni processus Inquisitorii analogiæ ex Iureconsultorum præstantium doctrinis appareat. Id tamen præmittendum est, quod, quemadmodum Patrium ius in plerisque rectæ rationi inseruit plus quam extraneæ leges, ita nullum dubium sit, quin ex istis tantum, quæ §. 4. 5. 6. disserui, audacter asserere possem, quod reatus apud nos non exuat omnem dignitatem, dum iusti regulis ex recta ratione petitis apud nos tamdiu standum, donec alia ciuilis lex allegari possit, ac præterea absurdum sit, legem quærere, vbi ratio sufficit; at lex Germanica, dignitatem reis in vniuersum eripiens, non mihi demonstrabitur. Ex quo porro notandum, quod ea, quæ ex Latii aut Pontificii Iuris fontibus supra deprompta & proposita, ac eadem naturalia principia agnoscunt, nec propriis ciuilibus institutis a nostris moribus discrepantibus nituntur, nobis quoque con-

Scita legum Germanicarum de cognitione delictorum eorum qui honoribus præditi.

venientia sint. E contrario palam est, quod *L. i. C. ubi Senat. vel Clariff.* & quæ in ea de digniorum foro tradita sunt, singularem tantum comprehendant causam, atque speciali ex ratione disposita sint; adeoque nos non tangant. Verum consideremus propria nostra. Itaque plerique nostrorum agnoscunt, maiorem integritatis præsumtionem militare pro dignioribus, idque de Nobilibus præsertim deducit *NOLDEN de Statu Nobilium civil. cap. 12.* sed & aliis dignioribus, qui in gradu æquali sunt, vindicat *GEORG. BEYER delineat. Iur. Germ. lib. i. cap. 2. post. 32.* idque merito secundum generalia principia supra deducta. Ex quo simul liquet, quod etiam facile concedant reliqua, quæ supra in medium prolata sunt, de dignitate non frustra minuenda. Imo cum ipsis legibus hæc conveniunt, utpote quæ, si, dignitatem in quadam causa non attendi debere, volunt, continere solent clausulam: *ohne Ansehen der Person, Standes und Würden*: exceptiones itaque eiusmodi firmant regulam in casibus non exceptis. Iudicem quod attinet, qui digniorum delicta cognoscit, inque ea animaduertit, non semper quisque inferior iudex est, cuius sub ditione delictum commissum, nec prorsus exspirat fori præscriptio, sed Nobiles alique in pari aut maiori dignitate constituti plerumque provinciæ dicasteriis subiungunt, quæ tamen raro ipsa inquisitionem instituant, sed potius eam advocato filii demandant & deinde acta ad extraneos transmittunt. *MAGNIFIC. ATQVE ILLVSTR. DN. GASSERVS Prælect. in Cod. Tit. ubi de Crimin.* Sententiæ meæ non obscure ad stipulatur *Const. Crim. Carol.* ex qua etiam dignitas sedulo considerata est a magistratibus, tam in accusationibus, quam inquisitionibus
 susci.

suscipiendis. Sic in accusationibus iudex cautus esse
 iubetur in exigenda cautione ab accusatore, eaque alti-
 manda maxime ex dignitate accusati *C. C. C. art. 12.* nach
 Gelegenheit der Sachen, und Achtung beyder Per-
 sonen & *art. 13. ac 14.* Nach Gelegenheit der Person
 atque iterum *in fine art. 14.* In solchen Fall mögen sich
 andere Personen ungefährlich nicht geringerer Ach-
 tung den der Beklagte an ihrer statt ic. Cum au-
 tem inquisitio, quam iudex ex officio instituit, etiam
 inquisitum iniuria afficiat, si sine sufficiente ratione in-
 stituatur, atque honoratori hoc modo atrocior iniu-
 ria inferatur; sequitur, quod in ea ordinanda non mi-
 nore prudentia opus sit, quam in accusatione: hinc
 neque cognitionem criminum honoratoribus impu-
 tatorum, nisi in grauissimis delictis, inquisitionem di-
 cunt, nec acta ita inscribuntur, sed tantum Denuncia-
 tions- vel *Erfundigungs*: Acta, neque reus inquisitus
 sed denunciatus vocatur: *LVDOV. Process. Crim. cap. 4.*
§. 2. Imo ab initio neque statim tractatur tanquam
 denunciatus, sed citat eum iudex & simulat, quod eum
 interroget tanquam testem; si quis enim iniuste tor-
 tus, aut tanquam reus inquisitione receptus est, ipsi sa-
 tisfactio danda für die Schmach, eaque maior est pro
 personæ dignitate *C. C. C. art. 20.* Præterea citatio in
 vtroque processu in scriptis fieri debet. *BRVNEMAN.*
ad Tit. Cod. de Dignitat. num. Inculpatus autem, si sen-
 tiant suam agi rem, & inquisitionem aduersus se esse in-
 stitutam, non solum inquisitionem specialem sed et-
 iam responsionem summariam totamque inquisitio-
 nem oblata defensione amoliri studet, vt & suspicio-
 ne aliorum de crimine se exsoluat. Si ergo prorsus
 innocens non sit, adeoque responsionem statim decli-

nare non possit; tunc tamen solet & inquisitio specialis & responsio ad articulos inquisitionales dissimulari, ita vt loco horum, tantum, vti dicunt, quaestiones formentur, aut articuli simpliciter ita dicti, ad quos respondeat. *LVDOVICI cit. §. 2. MYLIVS addend. ad BEYER. in C. C. C. ad art. 7. n. 24.* Quo casu etiam illud notandum est, quod apprehensio personae honoratoris suspectae non tam facile locum habeat, quam vilioris, etsi quoque inquisitio specialis auerti non potuerit, quoniam fugae suspicio tanta non adest, & tamen ingens ipsis nasceretur incommodum, & ignominia: quod vel in tantum verum est, vt in capitalibus criminibus nequidem ordinariis carceribus includi possint, sed domi aut alio loco non adeo fordido custodiendi sint, nisi ob perduellionis & simile crimen yrgentissimis ex praesumptionibus ac grauissimis indiciis suspecti sint facti, aut forsitan custodiam effregerint. *BRVNEMAN. Proc. Inquisit. c. 8. memb. 2. n. 1. LVDOVICI cit. loc. cap. 2. §. 5. 6.* Vt itaque indiciorum & suspicionis grauitas rite aestimari possit, cum ad suscipiendam inquisitionem aut accusationem, tum ad adigendum reum, vt respondeat ad articulos inquisitionales, pariter ad probationes peragendas, iterum dignitatis inculpati atque testium, qui contra ipsum testimonium perhibent, conditionis ratio probe habenda est; requirit enim *C. C. C. art. 25. 28. & passim* vt iudex in indiciis delictorum aestimandis, respiciat auf den Verdacht, ob es eine Person sey, zu welcher man sich der That wohl versehen kan. Verum in digniores, per antea dicta, suspicio non adeo facile cadit, ideoque grauioribus requiruntur probationes & argumenta suspicionis: idcirco denuncians & testes

testes accusato seu inquisito ignoti & viliores non solum ab eo reprobari possunt. BEYER & MYLIUS ad C. C. C. ad art. 62. seqq. num. 7. & 42. sed etiam inculpatione a socio criminis facta, cauet *Constitutio Criminalis Carolina art. 37. in fin.* und in solchen ist sonderlich auch ein Aufsehens zu haben, und zu erfahren, den guten und bösen Stand und Leumuth des Versagten: vbi sane dignitas comprehenditur. Eadem de causa in confrontatione, vti dicunt, decernenda, iudex cautus sit, ne sine vrgentissima necessitate & fortissimis delicti argumentis digniorum ob crimen delatorum cum vilioribus testibus vel delicti correis confrontationem instituat; sed merito denunciatus dignior defensionem, pro auertenda confrontatione imminente, sibi exposcere poterit: cuius rei ratio iam sufficiens prolata est, vti etiam assertio fulcitur *argumento c. 3 C. 4. Q. 2 & 3. supra cit. eique assentiunt CARPZOV. Pr. Crim. q. 114. n. 77. seqq. LVDOV. cit. loc. c. 7. §. 3.* Sic quoque in probanda innocentia, ad elidenda indicia per probationem aut exceptiones deducendas, ex principiis naturalibus § 4. 5. deductis, præcipue in probando moderamine inculpatae tutelæ in homicidio, cui spectatores non adfuerunt, ex ipsa C. C. C. art. 143. intentione, dignitas moderamen probare intendentem adiuvat: cum in contemplationem veniat der gute und löbse Stand jeder Person; & præterea iudex curæ habere debeat, die Vermuthung der Nothwehr: at præsumtio est pro honore conspicuis: maxime vero ea nec hoc casu negligenda est. NICOL BOËR, *decif. 164. num. 15.* MENOCH. *de Præsumt. lib. 1. q. 92. n. 3.* cum iubeatur iudex in *fin. art. 143.* vt in casu dubio peritiores consulat, mit Fürlegung aller Umständen; qui

qui peritiores autem ista omnia considerare debent. Non minor diuersitas occurrit circa media eruendi veritatem inter digniores & viliores, quemadmodum enim tormentorum cruciatus reprobationis loco ad elidendas præsumptiones & coniecturas de delicto imputato infliguntur, in defectu alius reprobationis, & vbi iusiurandum pro sufficiente indiciorum elisione, ob animi leuitatem, adeoque periurii metum, non habetur; ita ex aduerso in dignioribus, Nobilibus & æqualibus præcipue, ob maiorem fidei & integritatis præsumtionem, vbi nec animi leuitas nec peritium ita valde metuendum, iusiurandum sufficit, vt ab ignominiosa indagatone quæstionis immunes esse debeant; cum tota ratio torturæ, territionis & purgatorii distandi ex præsumtionibus & coniecturis legitimis pendeat, quæ quantæue vel pro vel contra inquisitum militent. Idque eo magis attendendum, quo maiori afficerentur contumelia præ aliis humilioribus, vid. CARPZOV. *Crim. Part. 3. q. 118. num. 65. seqq. & turmam Doctorum ibi citatorum.* Quodsi tamen criminis atrocitas & probationum argumenta fortissima suadeant, vt iudex necesse esse existimet, vt seuerum instituat examina, id propria autoritate non audeat, sed Superioris iussum expectet, quod Iurisconsulti etiam in sententiis criminalibus ferendis obseruant. CARPZ. *cit. q. 118. n. 93. seqq.* LVDOVIC. *cit. loc. cap. 9. §. 46.* BRVNEMAN. *Process. Inquis. c. 8. membr. 5. n. 24.*

De honestiorum poenis quibusdam differentibus a viliorum animaduersione.

§. XIII.

Tandem adhuc inuestigandum est, an etiam in poenis distandis ordinis & dignitatis ratio habenda sit. Nec hoc negandum esse arbitror, ita quidem vt honoratioribus non statim mitiore poena afficiantur, sed potius

potius pœna ordinaria in aliam sit commutanda, quæ, etsi intuitu eius, qui eam sustinet, non mitior sit, quam intuitu aliorum ordinaria pœna est, talis tamen sit, vt non adeo magnam ignominiam afferat. Neque destituimur ipsis textibus *Iuris Carolini Criminalis*, in quibus dignitatis ratio habetur in pœnarum determinatione. Ita nempe in genere *artic. 104 & 105.* constituitur, quod iudices in pœnis imponendis ius Iustinianæum diligenter curæ cordique habere debeant, & e contrario prohibetur, was Sachen, oder derselben gleichen, unter K yserlich Recht, keinerley peinliche Straf am Leben, Ehren, Leib oder Gliedern setzen oder verh ngen, da  Richter und Urtheiler, dawider auch niemand zum Tod, oder sonst peinlich strafen. At Iure Iustiniano digniores longe aliter puniri quam viliores, supra sat demonstratum est. Ex quo simul refellitur aliorum obiectio, quod dignitas ideo non sit attendenda in processu inquisitorio, & in pœnis definiendis, quod *C. C. C.* hanc distinctionem neque in materia de tortura neque in pœnis dictandis comprehendat. Cui accedit, quod tam his *cit. articulis* quam alias plerumque assidue inculcet *Ordinatio Carolina*, quod iudex peritiores consulere debeat, qui Iuris Romani maxime gnari essent, vti sit *cit. art. 104. & 105.* Quod inde adhuc verius est, cum hac lege præcipue iudicibus iurisprudentiam non edoctis aliqualis tantum norma præscripta sit, vt aliquod subsidium habeant, quemadmodum non solum *art. 1. & 150.* sed præterea id indicat, quod per omnia fere ad peritorum consilia alligati sint iudices. Sunt tamen quoque casus, in quibus *Sanctio Carolina* expresse de digniorum pœnis cavet. Nimirum *art. 106.* disponitur de blasphemis, quod

debeant puniri an Leib, Leben, oder Gliedern nach Gelegenheit und Gestalt der Person, und Lästung. Idem occurrit, *art. 117.* quoad crimen termini moti: Et iterum de stupro violento *art. 119.* Porro *art. 40.* ad moderamen inculpatæ tutelæ refertur, si quis aliquem occidisset, cum fugere non potuisset ohn Verlegung seiner Ehre und guten Leumuth: quod sane in delicto hoc dignitate præditorum non negligendum est. Pari modo dignitas pœnam furti variam admittit, non solum in furto paruo manifesto *art. 158. verb.* Wäre aber der Dieb eine solche ansehnliche Person ic. verum etiam in furto qualificato per *art. 159. verb.* oder sonst nach Gelegenheit der Person und Ermessung des Richters in andere Weg, mit Ausstechung der Augen, oder Abhaung einer Hand, oder einer andern dergleichen schweren Leibes-Strafe gestraft werden soll. De furto magno non minus cavetur *art. 160.* mehr soll ermessen werden der Stand und das Wesen der Person so gestohlen hat. Vix ergo ex intentione *Nemesis Carolinæ* illi, qui in egregia quadam dignitate constituti sunt, capite plectendi sunt, nisi in atrocissimis delictis, de quibus tamen lex nihil peculiare constituit. His maxime commoti iam plurimi Iureconsulti docuerunt, quod pœnæ, quæ acerbiozem infamiam inferunt, Nobilibus & aliis pari dignitate præditis, etfi capitale supplicium mereant, ordinarie infligendæ haud sint, nisi forsan perduellibus aut pari flagitio contaminatis, vbi tamen exauctorationem quandam præmittendam esse volunt. Itaque a suspendio eos liberant *FARINAC. P. 3. Crim. q. 98. n. 116. BERLICH. P. 5. conclus. 44. n. 33.* cuius loco in delictis, rempublicam insigniter turbantibus, gladius

dius aut amputatio manus dicitur, quæ vltima pœna quoque in locum fustigationis surrogatur. *vid. BEYER. Delin. Iur. Germ. lib. 1. cap. 2. n. 32.* qui casum refert; & memini ante aliquot annos in studiosum quendam electiue prononciatam fuisse sententia alternatiua fustigationem aut manus amputationem, qui equo, quo vehabatur, incitato in ciuem obuium irrumpens eum humi prostrauerat, quem pessum equus ita presserat, vt paucas post horas moreretur. Si vero delictum tranquillitatem reipublicæ non adeo insigniter turbat, vt alia pœna corporis afflictiua, aut & præsertim arbitraria tantum expiandum sit; tunc loco pœnæ corporis afflictiuæ carcere vel pecuniæ summa puniuntur. *FARINAC. Part. 3. Crim. 98. n. 102. FOLLER. Pract. Crim. c. 16. n. 11. BERLICH. P. 4. Conclus. 33. CARPZOV. Crim. P. 1. Q. 2. n. 4. BEYER cit. loc. COLLER. P. 1. decis. 174. seqq.* Patitur quoque vulgaris regula: qui non habet in ære luat in corpore, in Nobilibus & reliquis eiusdem dignitatis, limitationem: eo casu nempe, quo humilior in mulctam condemnatus, si illam soluere non possit, tergum subsidiarium præbere debet, cum digniore aliter agendum est. *vid. HERT. Opusc. Tom. 3. pag. 544. STAMM. de Seruit. person. lib. 1. tit. 1. §. 20. MENKEN. diss. de Tergo subsidiar. c. 2. th. 15.* Optimum ergo est consilium & procedendi modus, de quo *BEYER. ad C. C. C. art. 6. §. 7. §. 8. seqq.* agit, quod honestiores in delictis non adeo atrocioribus sub conditione certæ mulctæ, sponte soluendæ, ab inquisitione liberandi sint & dimitti soleant. Possent quoque huc referre, si temporis angustia permitteret, differentias pœnarum militarium tam ab aliorum pœnis, quam etiam pro diuersitate graduum dignitatis inter se,

tamque quoad pœnas capitales & corpus afficientes, quam quod coërcitiones reliquas. Sic omnibus nota est diuersitas in pœna laquei ob delicta militaria a suspendio furum: ita loco gladii milites plerumque globulis transfiguntur emissis e sclopetis: nec fustigantur, sed huius pœnæ vice miles delinquens per ordines circumcurrere coactus virgulis viritum cæditur: Est quoque militibus corporis coërcitio, si gladio verberantur, honestior fuste: aliaque quotidie observantur. Tandem etiam in ipsa executione sententiæ, & trucidati corporis exequiis non vna est differentia. Non raro superiorum dignitatum delinquentibus di-
ctæ capitales pœnæ prudenter priuatim executioni dantur; reliquorum honoratiorum autem, etsi in conspectu populi supplicio afficiantur, cadauera aliter tractanda sunt, vt nimirum non facile insepulta maneant, quale quid militibus laqueo suffocatis quoque contingit. Ipsis denique exequiis honoratiorum plus indulgetur, etsi enim punitorum viliorum cadauera vel in loco inhonesto, vel certe extra cœmeterium ad marginem, aut speciali quodam in loco **den Armen Sûnder Gottes Aker** condantur, nec dum efferuntur velaminibus, funeri adhiberi consuetis, tegatur oculus, & per maleficos aut ignominiosos funus efferendum sit: Tamen in honoratiorum cadaueribus funerandis ea pleraque aliter se habent, præsertim si capitalis pœnæ executio priuatim facta sit; tunc enim ipsa executio prorsus dissimulari solet.

§. XIV.

Conclusio.

Sufficienter demonstratum esse censeo, quod fallat regula: reatus exiit omnem dignitatem: vt, qui eam

DIGNITATEM EXCLVDENTE. 43

eam tanquam ordinariam normam considerare velit, regulam sibi fingat, quæ exceptionibus absorbetur. Tantum coronidis causâ moneo, quod tritum hoc prouerbum tam laxum significatum acceperit, inde forsân esse, quod non rite intellexerint Iureconfulti verba finalia *L. 1. C. Theod. de Accusat. & Inscript.* eaque pro generali regula habuerint: cui postea accessit *Glossa in summar. L. 1. C. ubi Senat. vel Clariss.* quam Baldus totam in hanc breuem summam coniecit: reatus excludit omnem dignitatem. Deinde maius hæc regula incrementum accepit per opinionem de homicida ex lege diuina vniuersali capitaliter puniendo, cum postea, per comparisonem aliorum delictorum cum hoc, aliis quoque dieterium est applicatum. vid. *CARPZOV. Crim. P. 1. Q. 2. n. 9.* Sicuti etiam processus inquisitorius contra hæreticos regulæ fauet. Sed hæc vel ab aliis vel a me supra iam sunt destructa, vt ea refutare, hac vice supersedeam. Finem potius dissertationi impono, & opto vt vbique iustitia administretur sine iniuria.



GENA.



GENEROSISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO RESPONDENTI

S. P. D.

P R A E S E S.

Quemadmodum mala exempla bonos facile perdunt, ita e contrario egregia proborum facta animos ad honestam vitam instituendam admonent & non raro incitant. Dantur cuiusque aetatis homines, qui tam proba quam pessima exempla aliis praebent, maxime vero iuuenilis aetas horum plena est, quae sepius bonos mores corrumpunt. Laude digni itaque sunt iuvenes, qui non solum meliora sequuntur, sed etiam suo exemplo aliis prodesse cupiunt. De Te, Generosissime Amice, ex animi sententia testimonium perhibere possum, quod non tantum a probis exemplum in vita Academica ceperis, sed eodem modo aliis praeueris. Siue enim industriam considerem, gausus sum, quoties Te, inter auditores diligentissimos perspexi, singulari assiduitate & cupidine Iurisprudentiae dogmata haurire. Siue etiam vitae rationem respiciam; inter bonos ciues te referre, non dubito. Quidni itaque laudarem tales mores, quare non gratularer de vita Academica hoc modo peracta? Opto potius, ut probitatis & industriae uberrimos fructus per totum vitae tempus percipias. Et quemadmodum iam publica disputatione specimen eruditionis acquisitae edis, dignitatum prerogatiuas defendens; ita in votis habeo, ut in bonum dignitatis Tuae amplificande omen res veritatur, utque ea in dies crescat, & reliqua fortunae bona Tibi caelesti favore large accedant. Quae Tibi ex hac bonarum artium mercatura discedenti apprecor amoris affectu, simulque Tuo fauori me de meliori commendo. Vale. Dabam Hale die undecimo Aprilis Anni MDCCXXXII.

— 0 —



Halle, Diss., 1732 (1a)

ULB Halle

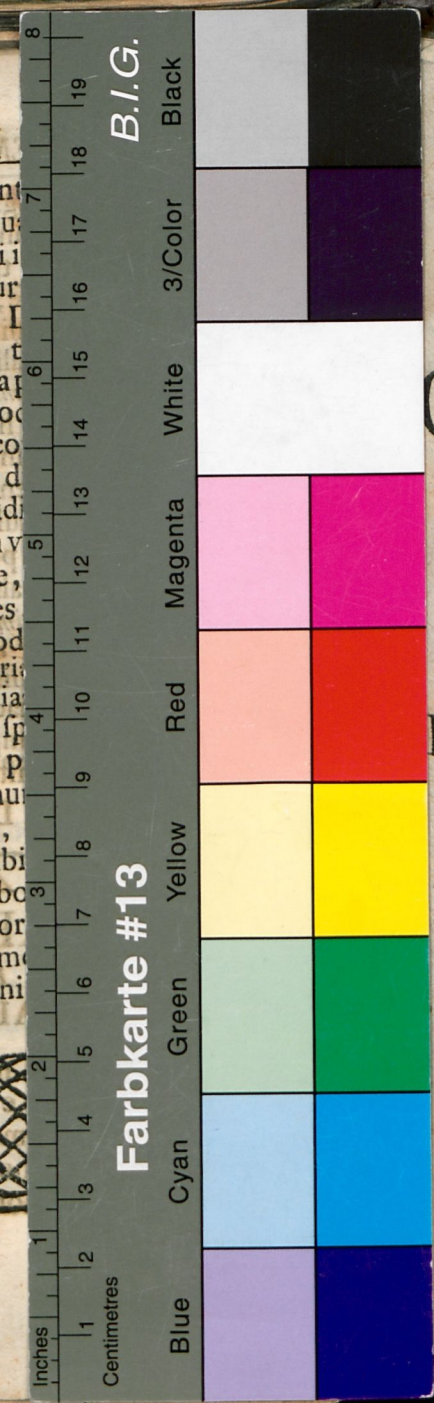
3

003 120 813



sa





Q. D. B. V.
DISSERTATIO IVRIDICA

DE
REATV

NON
**OMNEM DIGNITATEM
EXCLVDENTE,**

ad L. i. C. Vbi Senator. vel Clarissimi &c.

QVAM
IN REGIA FRIDERICIANA
PRAESIDE
IOANNE TOBIA CARRACH ICTO
IVRIVM PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO
PVBLICAE ERVDITORVM DISQVISIONI
SVBIICIT
BERNHARDVS FRIDERICVS
DE **SCHADE**

EQVES BREMENSIS.

DIE APRILIS MDCCXXXII.

H. L. Q. C.

HALAE MAGDEBVRGICAE
TYPIS IOANNIS FRIDERICI GRVNERTI.
RECVSA MDCCXLIX.

(6)